

FELICIA RUSU

cl. a XI-a, LT „Mihai Eminescu”, mun. Chișinău

Care-i faza cu cititul?

R la fel de straniu – straniu în sine și straniu de dificil – să citești cărți pe care le-ai depășit, precum și să citești cărți care te depășesc. Am conștientizat-o, cu un pic de umor, descoperindu-mi o grimasă involuntar-neroadă (cu sprâncenele încruntate, una nițel mai sus decât cealaltă, mușcându-mi buza de jos, cum obișnuiesc să fac în semn de „protest” sau dezamăgire, când ceva îmi înșală așteptările). Citeam, mult prea concentrată și prea curioasă (asta am înțeles-o mai târziu), o nouă lucrare dedicată copiilor-adolescenți, de 10-14 ani, *Care-i faza cu cititul*, volum din colecția „Cărțile mele” (Editura Arthur, 2010), coordonat de Liviu Papadima. Un soi de „almanah” al primelor lecturi, marcate cu „Recomand” de către scriitorii consacrați. La început (deși poate doar eu sunt așa snoabă...?!), pare o compilație de compuneri școlarești, cu mottoul „De ce iubim cărțile”. Și nu le spun „texte de școală” în nume de rău sau pentru că ar fi de proastă calitate, ci deoarece sesizez în confesiunile acestor literați (toți – oameni deja prea mari și unii dintre ei clasicizați) tendința exagerată de „a fi pe înțelesul tuturor” și o dorință ascunsă, dar paradoxal de evidentă, de a convinge tinerii cititori de importanța lecturii. Îmi tot venea să obiectez: „Dom-

nilor, asta nu are priză la public! E o tactică mult prea «fumată», chiar de se încearcă a o camufla în chipul amintirilor din copilarie”. Iată, bunăoară: „Cărțile sunt asemenea unor fluturi. [...] Pe aripile fluturilor noștri de hârtie, asemenea unor solzișori ce irizează lumina, sunt tatuaje ciudate, înscrise cu cerneală tipografică. A trebuit să mergem la școală ca să le deslușim.” – Mircea Cărtărescu. „Un important pas înainte pe lungul și spinosul drum al cititului l-a constituit întâlnirea mea cu atlasele. [...] O comparație între «scrisul» meu de pe *Cartea de bucate* și cel de pe *Dicționarul enciclopedic* arată că mâna copilului care ținea

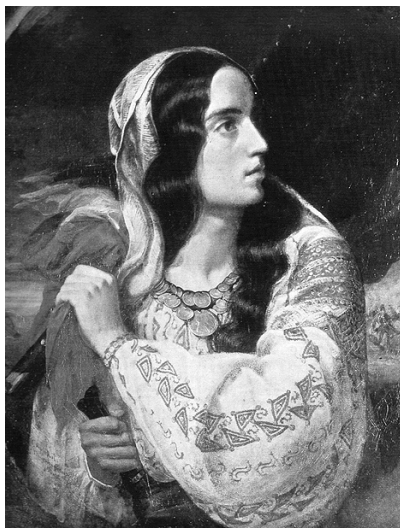
România rupându-și cătușele pe Câmpia Libertății, Constantin-Daniel Rosenthal

cu strășnicie creionul chimic a devenit, între timp, mai exersată.” – Paul Cernat. „Aveam vreo șase ani când am fost îmbrâncit între copertile unui cărțoi mai mare decât mine (Pinocchio). M-am așezat tacticos pe pat, gata să-mi înfulec prima carte. Mirosea promițător a nou.” – Călin-Andrei Mihăilescu. Așa, în „Jocurile imaginației” (întreg volumul e aranjat în patru părți structurale: *Jocurile imaginației*, *Salt la poveste*, *Jocurile descoperirii* și *Cărți buclucașe*), m-am bucurat cu adevărat când am dat de un omulean zâmbăreț, fotografiat cu-n teanc de cărți pe cap, ca o căciulă marinărească (Robert Șerban), ce izbuti să treacă bariera academismului și să vorbească fără eforturi despre experiența sa în ale cititului. „Ce voiam să spun cu asta, de fapt? Că îmi place enorm să mă joc”, scrie el și, după o lungă și plină de naturalețe povestire despre pasiunea sa pentru jocurile video, această afirmație îmi cuceri sufletul. Îmi dau seama că orice lucru spus pe parcurs de către acest om adevărat avu mult mai multă credibilitate în ochii mei (și în ochii copiilor ca el și ca mine) decât orice altă „filosofie îmbroboditoare”. Ce voiam să spun eu prin asta?! Că această carte te poate face, uneori, să te simți mediocru. Da!, comparându-te cu autorul care-ți vorbește (când citești asemenea lucrări, inevitabil și involuntar faci ace-

te comparații) și care a devorat biblioteci întregi, pe când tu n-ai citit decât cele câteva volume pe care ți le-a recomandat insistent mama. Ar putea chiar, deși nu sunt sigură, să aibă un feedback negativ, din perspectiva iubirii și argumentării de sine, dacă ajungi la concluzia că ești la fel sau mai fericit ca el și fără să citești.

În același timp, cu multă abilitate, cartea îți prezintă oameni mai puțin obișnuiți și metode mai puțin tradiționale de a cunoaște și de a pătrunde o carte (am râs mult și chiar am încercat îndelung să-mi imaginez cum poți sări fizic într-o carte, după ce-am

cunoscut monologul Luarei Grünberg), care nu provoacă nimănui nicio „reacție adversă”, ci, din contra, amuză și stimulează. Nu mai vorbesc de istoria (nemărginit de înduioșătoare) a tinerei Fanny Chartres, bolnavă de dislexie, „tulburare în învățarea cititului legată de dificultatea de a identifica literele, silabele sau cuvintele”, care spune cum a învățat (cu „Î” mare) să citească. „Visul, singurătatea, răbdarea, îndoiala, deziluzia, libertatea îmi scăpau printre buze, răsunând între pereții camerei, mângâindu-ne pe mine și pe sora mea, încântându-ne.” Atâta disperare și fericire, atâta dor de a citi nu mai întâlnisem până atunci. Nu mai întâlnisem nici acea onestitate copleșitoare în celelalte mărturisiri. „Lectura nu e o materie școlară, ea e materia existenței”, și, pentru prima dată, aceste cuvinte nu păreau goale sau seci.

România revoluționară,
Constantin-Daniel Rosenthal

Deci, care este sustenabilitatea acestei cărți și de ce nu rezist să nu o recomand oricărui adolescent, indiferent de temperament și preferințe?! Dacă am împărți grupul-țintă precum se împarte electoratul în: „votanți”, „nonvotanți” și „indecși”, respectiv: „cititori”, „noncititori”

și aceiași „indecși”, atunci *Care-i faza cu cititul* ar avea neapărat succes la categoria a treia, a celor nehotărâți. Ei ar primi sfaturile și recomandările necesare pentru a începe să citească, orientați din start spre atingerea acelorași senzații și stabilirea

acelorași relații afective ca și cele despre care se vorbește în carte, trecând, o bună parte din ei (deși sună cam prea optimist și nu s-ar ajunge niciodată la dependența de lectură a la Simona Popescu:

dimineața, să deschidă cartea înainte să se spele pe față) în prima categorie. „Cititorii consacrați” și „necititorii convingși”

ar rămâne, desigur, mai puțin influențați, deși unii ar avea un moment de divertisment, iar alții, probabil, unul de îndoială. În plus, țin neapărat să men-

ționez și să apreciez, căci m-a frapat din prima și mi-a trezit interesul (pe lângă laudele auzite despre) exteriorul cărții sau, cum se spune acum, *look-ul* acesteia, cu ilustrații semnate de Irina Dobrescu – formidabilă pătrundere în esență și transpunerea prin imagine a acelei sincere simplități care lipsește, de multe ori, cuvintelor, făcându-se un „franc-parler” superior. Și, parcă special pentru Bogdan Ghiu, volumul este organizat într-o „exploatare”. Să explic. În discursul său, dl Ghiu spune: „Nu citești cu adevărat, adică nu te folosești cu adevărat, nu «exploatezi» o carte decât dacă scrii în ea, pe marginile ei. (Și câtă dreptate are!) Iată de ce detest cărțile meschine, cu margini albe înguste, de neam prost, pe care nu poți să scrii, să intervii, să înveți, să te inventezi”. Așa a căpătat, cred, acest „manual al cititorului” borduri laaate și, totodată, litere de dimensiuni mari (secretul succesului unei lucrări pentru tineri).

Important este să ținem cont că e o carte a momentului și, asemenea unui vaccin sezonier, trebuie administrată la timpul convenit, pentru a nu fi prea târziu. Căci ajungi la 17 ani și nu-i mai pătrunzi farmecul, nu te mai

Bătălia de la Lepanto, Yogesh Brahmhatt

cuprinzi de dragălaşenia scrierii înecate de epitete (îți pare naiv și neadecvat) și din „a fi copil” nu-ți rămâne decât bucuria de a te pierde-n desene.